

Viễn ảnh cho 2009

Khuất Phong Nguyễn Đình Phùng

Năm 2008 đã qua đi, chấm dứt một năm tai hại nhất trong lịch sử Hoa Kỳ kể từ thời kỳ Great Depression của đầu thế kỷ 20. Nhưng năm mới đến có đem lại chút ánh sáng nào cuối đường hầm không, điều đó không có chút nào bảo đảm và có thể nhiều phần lại còn kinh hoàng hơn năm cũ! Trước hết nền kinh tế Hoa Kỳ càng lúc càng suy thoái nặng. Lý do chính là địa ốc sụp đổ, gây nên mức tổn thất nặng nề cho toàn hệ thống kinh tế và cho mỗi người dân. Tổng cộng trị giá về nhà cửa cho toàn cõi Hoa Kỳ năm 2006 là mức thời điểm cao nhất, ở vào mức 13 trillion, tức 13 ngàn tỷ Mỹ Kim. Cho đến giữa năm 2008, trị giá này đã sụt xuống chỉ còn 8.8 trillion và cuối năm 2008 tiếp tục sụt thêm. Ngoài tài sản là nhà cửa có giá trị nhiều nhất, người dân Hoa Kỳ có tài sản đứng hàng thứ nhì là tiền trong các quỹ hưu, tổng cộng trong năm 2006 là 10.3 trillion. Nhưng đến giữa năm 2008, tổng cộng tiền hưu của toàn thể dân chúng bây giờ chỉ còn 8 trillion. Đến cuối năm 2008, khi stock trên thị trường chứng khoán mất đi 40% giá trị, phần lớn quỹ hưu của dân Mỹ đổ vào stock, giá trị này bây giờ chỉ còn chừng 6 trillion! Ngoài ra những tài sản khác, ngoài nhà cửa và quỹ hưu, cho đến giữa năm 2008 cũng mất thêm khoảng 2.5 trillion giá trị nữa.

Như thế tài sản chung của dân Hoa Kỳ trong vòng hai năm coi như đã mất đi khoảng 11 trillion. Con số lớn lao kinh hoàng này mất đi trong thời gian tương đối ngắn ngủi dĩ nhiên làm mọi gia đình người dân Hoa Kỳ cảm thấy chới với, thấy nghèo hẳn đi và đều lo sợ cho tương lai. Mức chi tiêu của mọi người dân giảm thiểu đi nhiều, không ai dám mua sắm tiêu xài vung vít như trước, có chút tiền để ra được đều lo trả nợ. Hiện tượng này gọi là deleveraging, có nghĩa không dám vay nợ hung hăng như trước để tiêu, là điều mới lạ cho dân Mỹ từ vài chục năm nay. Vì trước kia, khi giá nhà cửa lên, ai cũng cho là giá nhà không bao giờ xuống, tiền

equity nhà được mang ra để tiêu xài hàng vài trăm tỷ Mỹ Kim mỗi năm. Bây giờ nợ nần ngập đầu, dân Mỹ lo trả nợ không xuể, mức chi tiêu xuống hẳn. Trong ba tháng chót của năm 2008, mức tiêu thụ xuống kinh khủng, chưa bao giờ thấp như thế kể từ năm 1980. Ngay mùa Giáng Sinh mức chi tiêu của dân Mỹ mua đồ xuống đến 20-30% cho các thứ đồ mắc tiền. Chỉ đồ rẻ tiền của Wal-Mart là còn bán được!

Đối với nền kinh tế chung, khi người dân cắt giảm chi tiêu, mọi hoạt động kinh tế đều chậm hẳn lại và dẫn dắt đến suy thoái trầm trọng. Nhất là tại Hoa Kỳ, khi mức tiêu thụ chiếm đến 2/3 tổng sản lượng quốc gia, dân Mỹ không tiêu xài nữa sẽ làm mức tổng sản lượng GDP này xuống từ 4-6% cho tam cá nguyệt cuối của năm 2008. Theo tờ Wall Street Journal làm cuộc phỏng vấn, đa số các kinh tế gia đều cho là kinh tế Hoa Kỳ sẽ còn suy thoái thêm ít nhất là 3 tam cá nguyệt nữa trước khi có hy vọng hồi phục, điều từ 50 năm nay chưa bao giờ xảy ra tệ hại như vậy. Điều này có nghĩa năm 2009 sẽ còn đi xuống nhiều hơn, may ra lắm đến cuối năm mới có thể lên lại chút đỉnh!

Những biện pháp của chính quyền trong mấy tháng vừa qua gần như không thấy chút hiệu quả. Để chống lại tình trạng cắt giảm chi tiêu và giá hàng mọi thứ đều đi xuống gọi là deflation, Ngân Hàng Trung Ương đã cho cắt lãi suất xuống đến mức gần zero, có nghĩa các ngân hàng muốn vay tiền của Federal Reserve có thể vay không lời, nhưng biện pháp này cũng không đi đến đâu. Lý do là ngay các ngân hàng bây giờ cũng coi như tê liệt không dám cho dân chúng vay tiền để làm ăn vì sợ bị tiếp tục mất tiền khi người đi vay quỵ nợ. Kinh tế càng đi xuống vì người đi mua xe không vay được tiền để mua, các hãng chế tạo xe hơi sẽ đi vào con đường phá sản, dù chính quyền có bail out cho tiền 15 tỷ Mỹ Kim, cũng không đủ. Các xí nghiệp, business không đi vay để làm ăn hay khuếch trương được sẽ sa thải nhân viên, làm nạn thất nghiệp tăng nhiều. Hiện nay tỷ lệ thất nghiệp ở mức 6.5%, nhưng đến năm 2009

nhiều phần sẽ tăng hơn 10%. Thất nghiệp tăng, người dân càng giảm chi tiêu, kinh tế càng xuống theo vòng lẩn quẩn.

Những biện pháp bơm tiền vào các ngân hàng, công ty đầu tư của bộ Tài Chánh trong mấy tháng qua tuy làm việc đông cứng tin dụng đỡ hơn trước phần nào, cũng chưa thấy hiệu quả vì như trên đã nói, niềm tin đã mất không ai dám cho vay tiền. Ngay các vụ bail-out như vụ cứu các hãng xe của Detroit cũng sẽ vô hiệu quả vì chỉ cứu được vài tháng. Khi hết tiền ba tháng nữa, các hãng GM, Ford, Chrysler sẽ lại xin cứu trợ vì nếu không sẽ thi nhau phá sản. Đây là một tiền lệ hết sức nguy hiểm vì sau các hãng xe, nhiều ngành kỹ nghệ khác đang đứng xếp hàng để xin tiền bail-out. Điển hình là các công ty về địa ốc thương mại, commercial real-estate, xin khoảng 250 tỷ Mỹ Kim! Kế tiếp là các công ty bán lẻ, retail stores, sắp phá sản vì lỗ lã quá nặng do bán đồ sale đến hàng 75-90% mà vẫn còn ế ẩm, đang đòi chính quyền bail-out. Các hãng máy bay tuy giá xăng xuống nhưng vẫn lỗ vì dân Mỹ cắt giảm không đi du lịch, không mua vé máy bay nữa, cũng sẽ đòi bail-out. Rồi còn biết bao các ngành kỹ nghệ, các công ty khác nữa, thấy mọi người được bail-out cũng sẽ nhao nhao đòi tranh phần. Nặng nề hơn cả là các tiểu bang, hầu hết đều bị thâm thủng ngân sách đều sẽ đòi chính quyền liên bang bail-out, bơm tiền, nếu không sẽ cắt chi tiêu, cắt tài khoá về sức khỏe, xã hội..., liên bang bắt buộc phải tung tiền cho tiểu bang nếu không sẽ bị dẫn nổi loạn!

Điều này cho thấy chính quyền Obama lên cầm quyền vào cuối tháng 1, 2009 này, dự định sẽ tung khoảng 800 tỷ Mỹ Kim vào việc kích thích kinh tế cũng sẽ không đủ. Vì chi tiêu vào việc xây cất hạ tầng cơ sở như đường xá, cầu cống... bắt chước chương trình New Deal của Tổng Thống Roosevelt thời trước, để tạo thêm 3 triệu công việc làm cho người dân, trước hết quá chậm để kích thích kinh tế, sau nữa sẽ bị các vụ bail-out cần kíp ngay làm cho cạn ngân quỹ. Con số tung ra để cứu

nguy kinh tế nhiều phần sẽ hơn 1 trillion hay còn cao hơn nữa. Cộng thêm với khoảng 950 tỷ Mỹ Kim đã tung ra trong mấy tháng nay để cứu Wall Street, Detroit, chính phủ Hoa Kỳ sẽ cần cỡ 2 trillion để tiêu xài. Vấn đề là ngân sách mỗi năm đã thâm thủng vài trăm tỷ, tiền này lấy ở đâu ra? Điều giản dị nhất là in ra mà dùng! Hiện nay Ngân Hàng Trung Ương đã gia tăng tiền dự trữ trong chương mục của mình lên từ 900 tỷ Mỹ Kim vào cuối tháng 8, 2008, lên đến 2.2 trillion vào cuối tháng 12. Có nghĩa Federal Reserve đã tạo ra 1.3 trillion, không cần cho in tiền rườm rà, chỉ việc gõ vào computer mấy cái, lập tức tạo ra 1.3 trillion nhẹ nhàng, khơi khơi không tốn chút công sức nào, để cho lúu hành và để chính quyền tha hồ xài!

Ngoài ra chính quyền Hoa Kỳ còn có cách đi vay bằng cách bán công khố phiếu Treasury bonds. Các nước chủ nợ mua công khố phiếu của Hoa Kỳ là Trung Hoa, Nhật và Saudi Arabia. Hiện Hoa Kỳ đang nợ 10.6 trillion, có nợ thêm vài trillion nữa cũng không nhằm nhò gì nếu các nước kia vẫn nhắm mắt đi mua Treasury bonds. Đây là với điều kiện Hoa Kỳ còn uy tín, các nước chủ nợ tin tưởng là không bị quít. Nhưng sẽ đến một ngày niềm tin đánh mất, không ai mua Treasury bonds nữa, lúc đó sẽ là thảm họa cho chính quyền Hoa Kỳ.

Điều rõ ràng là với con số vài trillion tung ra như thế, tương lai sẽ là lạm phát tối đa. Nếu tình trạng suy thoái tạm ổn sau ba tam cá nguyệt, điều đó có nghĩa vào cuối năm 2009, mức lạm phát phi mã sẽ xảy ra. Hơn nữa, với niềm tin đánh mất, đồng đô la sẽ bị phá giá. Nhiều phần vào cuối năm 2009, tiền Mỹ Kim sẽ bị mất giá trị nhiều, cỡ từ 30-50% như chơi. Vì chỉ với lạm phát và tiền đô la bị phá giá, nền kinh tế Hoa Kỳ may ra mới có thể thoát khỏi mức Great Depression. Lý do là dân Mỹ đã nợ nần quá nhiều, chính phủ Hoa Kỳ cũng nợ ngập đầu, chỉ có cách cho lạm phát nặng và cho phá giá đồng đô la, mới có thể trả nợ nổi. Với lạm phát cao, giá nhà lúc đó mới tăng lên được để người dân trả nợ. Cũng thế, với lạm phát làm số tiền nợ trước kia

mất giá trị, và với đô la mất giá, chính quyền Hoa Kỳ lúc đó mới danh chính ngôn thuận quít nợ các quốc gia chủ nợ kia mà không ai dám nói gì!

Ngoài ra một cách khác nữa để quít nợ hay để cứu nguy kinh tế không rơi vào Great Depression là gây ra chiến tranh. Thực sự chương trình New Deal của Tổng Thống Roosevelt được ca tụng là giúp cho kinh tế Hoa Kỳ hồi thập niên 30's, đúng ra chỉ vì có Đệ Nhị Thế Chiến, Hoa Kỳ mới thoát khỏi nạn thất nghiệp 25% và kinh tế đổ dồn vào việc sản xuất khí cụ, xe tăng, bom đạn, kinh tế mới hoạt động lại! Nên với kinh tế toàn cầu đi vào suy thoái và khủng hoảng nặng như hiện nay, những tranh chấp và hiểm khích dễ nổ bùng và gây ra chiến tranh rộng lớn. Những biến động của những tuần lễ cuối năm 2008 như vụ Do Thái dội bom vùng đất Gaza của tổ chức Hamas của dân Palestine, làm chết hơn 200 thường dân dễ dàng có triển vọng nổ lớn trong tình hình hiện nay. Ngoài ra căng thẳng giữa Ấn Độ và Pakistan sau vụ khủng bố tại Mumbai, với quân hai phe được điều động tại vùng biên giới, dễ gây ra những khủng hoảng nặng cho hai quốc gia có vũ khí nguyên tử này.

Đây là những thử thách cho chính quyền mới của Obama vì thường sau kỳ bầu cử Tổng Thống Hoa Kỳ và một Tổng Thống mới lên nhậm chức, các xứ thù địch với Hoa Kỳ để tạo ra những cơ hội để thử lửa tân Tổng Thống. Iran và Nga, cũng như Bắc Hàn sẽ nhiều phần tìm cơ hội để thử Obama. Nhóm khủng bố Al Qaeda có thể cũng sẽ gia tăng hoạt động sau khi Obama lên nhậm chức. Với nền kinh tế càng ngày càng đi vào giai đoạn rơi tự do như hiện nay, những khó khăn trên lãnh vực quốc tế và đe dọa chiến tranh sẽ thử thách tân chính quyền Obama nặng nề sau ngày nhậm chức vào cuối tháng 1, 2009 và còn kéo dài triền miên, không biết đến bao giờ mới chấm dứt được.

Khuất Phong Nguyễn Đình Phùng

www.nguyendinhphung.com